

(Не)дитячий погляд на війну / Упор. Тарас Олексин. – Львів: ЗУКЦ, 2018. – 320 с.

ISBN 978-617-655-168-3 (ТЗОВ «Західно-Український Консалтинг Центр» (ЗУКЦ))

Збірник містить життєві історії дітей, які постраждали від збройного конфлікту на Сході України та анексії Криму. Серед них – вимушені переселенці; ті, чий батьки були (де)мобілізовані або загинули в зоні АТО; хто досі проживає на лінії збройного зіткнення, тимчасово окупованих чи мирних територіях. Читачу вперше пропонуються особисті роздуми дітей з різних регіонів України про нашу новочасну історію. І про те, чим стала для них війна.

Видання адресоване широкій читацькій аудиторії. Його матеріали можна також використовувати з дидактичною метою у навчальних закладах України.

Керівник проекту: Петро Кендзьор

Редактор-упорядник: Тарас Олексин

Літературна редакція: Анна Герлянд, Анастасія Костюк, Анастасія Хміль,

Ірина Степаняк, Романія Строцька, Олеся Скрипник

Макетування і верстка: Анастасія Хміль, Наталія Телепко

Дизайн обкладинки: Анастасія Хміль

Ілюстрації до розділів: Анастасія Хміль

Збірник життєвих історій «(Не)дитячий погляд на війну» видано в межах Програми освітньої, психологічної та інтеграційної допомоги дітям, які постраждали від збройного конфлікту на Сході України та анексії Криму «Інтеграція через діалог». Проект проводився у 2016-2018 рр. з ініціативи Всеукраїнської асоціації викладачів історії та суспільних дисциплін «Нова Доба» за підтримки Європейського Союзу.

Погляди авторів можуть не збігатися з офіційною позицією Європейського Союзу.

Зміст

Слово редактора	7
Розділ 1. Якби не війна...	9
Скільки ж можливих «якби»! (Борисовець Марина).....	11
Такий різний Крим... (Герман Аліса).....	12
Втрата Раю (Курскова Альона).....	14
Скільки ж змінила клята війна! (Мірошниченко Олександр).....	16
Промінчик світла у сутінках війни (Скороход Єлизавета).....	19
Ти забираєш найдорожчих! (Теглівець Олег).....	21
Колись я обов'язково повернусь! (Анонім).....	22
А що було б, «якби»...? (Хілик Крістіна).....	25
Про шрами війни (Баваровська Лілія).....	27
Війна не лише відбирає... (Дегтяр Дар'я).....	29
Часи, яких не повернути... (Зуєва Аліна).....	31
Те, що забути неможливо (Керносенко Ольга).....	34
Уяви собі море восени... (Ключевська Галина).....	36
Про те, що нас змінило... (Котенджи Едуард).....	38
Як я стала дорослою (Кротченко Валерія).....	41
Друзки розбитого щастя (Куцевол Анна).....	44
Богдан (Лусік Яна).....	46
Моя вчителька Війна... (Пікулицька Христина).....	48
Яким буде новий світанок для Сходу? (Прищепя Ігор).....	50
Як я прийшла до світла (Радько Ася).....	53
Втрата мого світу (Янковська Варвара).....	57
Так хочу почути ці слова... (Яновська Анастасія).....	59
Коли в Берліні буде холодно, тоді я помру від голоду? (Гапеева Софія).....	62
Розділ 2. Життя з чистої сторінки: історія вимушеного переселенця.	65
Хай на землі панує мир! (Бацько Дар'я).....	67
Україна починається з Луганська (Загоруйко Поліна).....	72
Не згадуй! (Комякова Оксана).....	73
Книга життя (Куриляк Вікторія).....	75
Залишити дім – почати спочатку? (Матушко Ілля).....	77
Зірваний концерт (Педь Єлизавета).....	81
Страх, передчуття і надія (Собіна Таїсія).....	84
Клінічний переїзд (Волинська Ярослава).....	86
У пошуках мирного життя... (Гапеев Леонід).....	87
Маленьке життя на тлі історії (Гулідов Матвій).....	89
Примара жаху поруч зі мною (Єршова Любов).....	92

Без місця реєстрації (<i>Жаріков Марк</i>)	94
Моя мати – героїня (<i>Калмиков Микита</i>)	96
Батьківщина (<i>Кисельова Марина</i>).....	98
Будівничі майбутнього (<i>Клеваний Олександр</i>).....	102
Моя Батьківщина хоче жити! (<i>Лосенко Мілана</i>).....	104
Життя «до» і «після» (<i>Мачуська Анастасія</i>).....	106
Чому важливо не бути «вантажем»? (<i>Мілішкевич Ольга</i>).....	109
У мене більше немає домівки... (<i>Недоступ Данііл</i>).....	111
«Ты из Донецка? Мы не поладим, точно!» (<i>Омельченко Марія</i>)	114
Таке гірке солодке життя (<i>Омельченко Марія</i>)	120
Ті, хто озброєний до зубів... (<i>Попов Сергій</i>)	122
Повернутися додому (не)можливо (<i>Співак Владислава</i>).....	124
Розділ 3. По той бік фронту: моє життя (не) в Україні	127
Ми навчилися цінувати сонце (<i>Алекперова Гюнай</i>)	129
Когда в душе – следы от гусениц военной техники... (<i>Єфремова Єлизавета</i>).....	132
Те, що нас об'єднує (<i>Зуєва Аліна</i>).....	138
Моя земля – це частинка мене (<i>Корягіна Оксана</i>).....	141
«Краматорськ – вільний!» (<i>Синельченко Юлія</i>).....	143
Безтурботне питання дванадцятирічної (<i>Сівець Серафіма</i>)	145
Хочемо жити в Україні! (<i>Скрипкін Михайло</i>).....	148
Розділ 4. Мій батько (був) на війні. Історія дітей воїнів АТО	153
Я боюся цієї війни... (<i>Боровик Ілля</i>).....	155
Про надію (<i>Довганик Уляна</i>)	157
Я так хочу побачити мамину посмішку! (<i>Лебідь Руслана</i>)	158
Мій тато. Мій Герой (<i>Мойсєєва Тетяна</i>).....	160
Захисник «крайнього» блокпоста (<i>Тибур Роман</i>).....	162
Кривава «Кримська весна» (<i>Дрьоміна Яна</i>).....	164
Щоденник війни (<i>Іванченко Сніжана</i>).....	168
Сухі квіти (<i>Скишляк Ірина</i>)	171
Пробач мене, татку... (<i>Константинова Юлія</i>)	175
Про Людяність (<i>Лисенко Валерія</i>)	179
Мій Захисник (<i>Хорошман Марія</i>).....	182
Розділ 5. На межі цивілізацій: життя на лінії зіткнення	185
Вечір, коли я вперше побачила, як стріляє «Град»... (<i>Севрюкова Олександра</i>).....	187
Життя під подихом Смерті (<i>Босий Вадим</i>)	190
На роздоріжжі (<i>Калашник Марія-Маріка</i>).....	192
Краматорськ у вогні (<i>Ушакова Валерія</i>).....	194
Не треба мені іншої матері! (<i>Федорченко Діана</i>).....	196
Дитинство під час війни (<i>Ферчук Микита</i>).....	198

Історія дівчинки (<i>Абросімова Руслана</i>)	200
Жахливе літо чотирнадцятого (<i>Величко Данило</i>).....	204
Сторінки тієї війни... (<i>Гудзоватий Ілля</i>).....	206
Роздуми про патріотизм (<i>Деревянко Анастасія</i>).....	208
Яблуко розбрату (<i>Ковзіков Артем</i>).....	211
Моє буденне Щастя (<i>Колеснікова Тетяна</i>)	215
Як я дорослішала... (<i>Конєва Наталія</i>).....	217
Війна навчила нас цінувати маленькі радощі життя (<i>Корягіна Оксана</i>).....	220
Як ми стали іншими (<i>Лаушкін Ілля</i>).....	223
Як війна вкрала моє життя (<i>Левченко Арина</i>).....	225
Мрії в часи війни (<i>Лісовенко Владислав</i>).....	227
Життя під обстрілами (<i>Мороз Андрій</i>).....	229
Наш шлях до змін (<i>Новошицька Дар'я</i>).....	231
Новочасна хроніка маленького міста (<i>Прусакова Валерія</i>).....	239
Тільки не закривай очей! (<i>Танцюра Костянтин</i>).....	242
Я бачила обличчя війни... (<i>Філіппова Інна</i>).....	245
Сповідь про війну (<i>Шукалов Андрій</i>).....	248
Начало новой жизни (<i>Шульженко Софія</i>).....	250
Розділ 6. Коли війна – це більше, аніж просто слово.	
Історія мого волонтерства	253
Якщо не ми, то хто? (<i>Кулеша Яна</i>).....	255
Мистецтво – моя зброя (<i>Борзова Вікторія</i>).....	258
Волонтерство як стиль життя (<i>Косовська Аліна</i>).....	260
Алое вера (<i>Мартинішина Альона</i>).....	265
Чому я – волонтер? (<i>Погорелова Анна</i>)	267
Листи до найдорожчого солдата (<i>Руднік Галина</i>).....	269
Я – лише пішак на лінії вогню: історія військового психолога (<i>Сайфудінова Карина</i>).....	271
Я знаю, як пахне війна... (<i>Троченко Юлія</i>)	274
Наше волонтерське дитинство (<i>Цикунков Сергій, Цикункова Валерія</i>)	275
Розділ 7. Далеко від фронту, але не від війни.	
Досвід мирних регіонів	283
Маленькі радощі мирного життя (<i>Вишневська Олеся</i>).....	285
Такий однаковий і різний Донбас... (<i>Глушко Микола</i>)	287
Історія семьи Зубаревых (<i>Дзюбаненко Аліна</i>)	289
Страшне слово «війна» (<i>Лукаш Микита</i>).....	291
Ми – частинки миру (<i>Штільгойз Олександр</i>)	293
Дитяча ціна війни (<i>Варава Єлизавета</i>).....	295
Життя (не)далеко від фронту (<i>Грабар Вікторія</i>).....	297

Колись і ця війна стане лише літерами в підручниках з історії (<i>Грузинова Єлизавета</i>)	302
Цілюща сила любові (<i>Зуєва Аліна</i>).....	304
Мир поруч. Просто створи його! (<i>Кікоть Ксенія</i>)	306
Обличчям до війни (<i>Криворучко Наталія</i>).....	308
Єдність – (не)можлива? (<i>Курапов Дмитро</i>).....	311
І таких історій – тисячі... (<i>Леценко-Короткевич Дар'я</i>).....	314
Мій особистий меморіал (<i>Моторіна Ганна</i>).....	317

Слово редактора

Ця книга з'явилася на світ завдяки (анти)конкурсу «(Не)дитячий погляд на війну». Його метою було надати слово новочасним «дітям війни» та розповісти про події останніх років вустами їхніх наймолодших очевидців. Адже саме їм дано сприймати сьогоdnішній конфлікт у всій його об'єктивній реальності. Ці історії заслуговують на те, щоб бути почутими. Аби подолати протиріччя, і щоб подібна трагедія більше ніколи не повторилася.

Автори життєвих історій, представлених у збірці – школярі, студенти та активна молодь. Це ті, кого війна зачепила безпосередньо, і хто чув про неї, здебільшого, з екрану телевізора. Ті, хто був змушений покинути домівку, і хто допомагав переселенцям адаптуватися на нових теренах. Ті, хто безпосередньо зіштовхнувся з реаліями окупації, і чий батьки сприяють захисту українських земель.

Книга призначена як для дітей, так і для дорослих. Для безпосередніх учасників згаданих подій і тих, хто воліє їх не помічати. Для активістів і байдужих. Для кожного, хто, сам того не усвідомлюючи, є частинкою сили, від якої залежить майбутнє нашої країни.

Життєві історії у збірнику згруповані у 7 розділів, що розкривають різні сторони життя в умовах збройного конфлікту:

- «Якби не війна...».
- «Життя з чистої сторінки: історія вимушеного переселенця».
- «По той бік фронту: моє життя (не) в Україні».
- «Мій батько (був) на війні. Історія дітей воїнів АТО».
- «На межі цивілізацій: життя на лінії зіткнення».
- «Коли війна – це більше, аніж просто слово. Історія мого волонтерства».
- «Далеко від фронту, але не від війни. Досвід мирних регіонів».

Цей збірник – справжня хроніка нашого сьогодення. Написана тими, кому нічого приховувати. І хто дозволив нам побачити увесь жах війни та силу людського духу і надії по-справжньому, без прикрас. Їхнім (не) дитячим поглядом.